

Kayıtları düzeltilme imkânı

Yürürlüğe giren 7326 sayılı yasa, işletmelerin stok ve sabit kıymetler ile kasa ve ortaklardan alacaklar hesaplarında bazı düzeltmeler yaparak, kayıtlarını fiili duruma uygun hale getirmesini içeriyor. Böylelikle eskiden yapılmış kayıt dışı bazı işlemlerin kayıt altına alınması amaçlanıyor.

Yaklaşık bir ay önce, 9 Haziran'da yeni bir yasa (7326 sayılı) yürürlüğe girdi. Bu yasa başta vergi olmak üzere birçok kamu alacağının yapılandırılması, matrah artırımı, varlık barışı, işletme kayıtlarının düzeltilmesi gibi düzenlemeler içeriyor. 2018 yılında çıkan 7143 sayılı yasaya çok benzediğini söyleyebiliriz. Geçtiğimiz haftalarda yasanın matrah artırımına ilişkin düzenlemelerine köşemizde yer vermiştik.

Yasanın önemli düzenlemelerinden biri de işletme kayıtlarının düzeltilmesiyle ilgili. İşletmelerin stok ve sabit kıymetler ile kasa ve ortaklardan alacaklar hesaplarında bazı düzeltmeler yaparak, kayıtlarını fiili duruma uygun hale getirmesini içeriyor. Böylelikle eskiden yapılmış kayıt dışı bazı işlemlerin kayıt altına alınması amaçlanıyor.

İŞLETMEDE VAR, KAYITLARDAYOK

Bir kısım mal (emtia), makine, teçhizat ve demirbaş işletmede fiilen mevcut olmasına karşın kayıtlarda olmayabilir. Bu durumdaki gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri 7326 sayılı yasa kapsamında bu kıymetleri bir envanter listesi ile vergi dairesine bildirerek defterlerine kaydedebilirler. Adi, kolektif ve adi komandit şirketler de bu imkândan yararlanabiliyorlar. Defterlere kaydın rayiç bedelle yapılması gerekiyor. Rayiç bedel de kendilerince veya bağlı oldukları meslek kuruluşunca tespit edilebiliyor. Vergi dairesine bildirim ve kayıt işlemlerinin ağustos ayının sonuna kadar yapılması gerekiyor.

Bildirime dâhil edilen sabit kıymetler üzerinden amortisman ayrılması mümkün olmadığı gibi bu stok ve sabit kıymetlerin satılması hâlinde satış bedeli de bunların deftere kaydedilen değerinden düşük olamıyor.

KAYIT USULÜ

Bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerin, kaydettikleri emtia için ayrı, makine, teçhizat ve demirbaşlar için ayrı olmak üzere, bilançolarında özel karşılık hesabı

açmaları gerekiyor. Emtia için ayrılan karşılık, ortaklara dağıtılsa ya da işletmenin tasfiye edilmesi hâlinde sermayenin unsuru sayılıyor ve vergilendirilmiyor. Makine, teçhizat ve demirbaşlar için ayrılan karşılık ise birikmiş amortisman olarak kabul ediliyor. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler, söz konusu emtiayı defterlerinin gider kısmına satın alınan mal olarak kaydedebilirler.

KDV ÖDENMELİ

Bildirilen ve kayıtlara alınan makine, teçhizat ve demirbaşlar ile emtiaların yukarıdaki şekilde hesaplanan rayiç bedelleri üzerinden, tabi oldukları KDV oranının yansıması esas alınarak KDV hesaplanması gerekiyor. Buna göre yüzde 18 oranına tabi kıymetlerden yüzde 9, yüzde 8 ve yüzde 1 oranında KDV'ye tabi kıymetler üzerinden sırasıyla yüzde 4 ve yüzde 0,5 (binde 5) oranında KDV hesaplanacaktır. Teslimleri KDV'den istisna olan basılı kitap ve süreli yayınlar içinse yüzde 4 oranında vergi hesaplanması gerekiyor. Bu vergilerin ayrı bir beyanname ile sorumlu sıfatıyla en geç 31 Ağustos tarihine kadar beyan edilerek, aynı tarihe kadar ödenmesi gerekiyor.

Ödenen vergilerden, emtia ile basılı kitap ve süreli yayınlara ait olanların 1 no'lu KDV beyannamesinde indirime izin veriliyor. Sabit kıymetler üzerinden ödenen KDV'ler ise indirilemiyor. Ancak bu KDV'ler, gelir ve kurumlar vergisi matrahlarının belirlenmesinde gider olarak dikkate alınabiliyorlar. Bildirilen mallar arasında özel tüketim vergisine (ÖTV) tabi olanlar varsa ve alış belgeleri de ibraz edilemiyorsa, emsal bedelleri üzerinden tabi oldukları orana göre ayrıca ÖTV ödenmesi gerektiği de unutulmamalı.

KAYITLARDAYOLUP İŞLETMEDE OLMAYANLAR

Adi, kolektif ve adi komandit şirketler de dâhil olmak üzere gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri için geçerli

bir uygulama. Bunlar, kayıtlarında yer aldığı hâlde işletmelerinde mevcut olmayan emtia, makine, teçhizat ve demirbaşlarını, fatura düzenlemek ve her türlü vergisel yükümlülüklerini yerine getirmek suretiyle (KDV hesaplanması, gelir kaydedilmesi gibi) kayıt ve beyanlarına intikal ettirebiliyorlar.

Emtialar için fatura edilecek tutarın tespitinde, aynı çeşit emtialara ilişkin cari yıl kayıtlarına göre tespit edilen gayrisafi kâr oranının dikkate alınması gerekiyor. Örneğin genel oranda KDV'ye tabi 10 bin TL maliyeti olan ve kâr marjı yüzde 20 olan emtia için 12 bin TL+2 bin 160 TL KDV'yi içeren fatura düzenlenmesi gerekiyor. Kâr oranının yasal kayıtlardan tespit edilemediği durumda mükellefin bağlı olduğu meslek odalarının belirleyeceği oranlar da kullanılabilir. Makine, teçhizat ve demirbaşlar bakımından ise kendilerince veya bağlı oldukları meslek kuruluşunca tespit edilecek rayiç bedellerin dikkate alınması gerekiyor. Bu kapsamda kayıtlarını düzeltmek isteyen mükellefler, yukarıdaki işlemleri ağustos sonuna kadar gerçekleştirmeliler.

Düzenlenen faturada hesaplanan KDV için de özel bir ödeme süresi belirlenmiş durumda. İlk taksiti beyanname verme süresi içinde yani ağustos sonuna kadar, izleyen taksitler ekim ve aralık aylarının sonuna kadar olmak üzere üç eşit taksitte ödenebilir.

KASADA OLMAYAN PARALAR

Bazı kurumların 31 Aralık 2020 tarihli bilançolarında belli bir miktar kasa mevcudu (nakit) görünmesine rağmen, aslında bu paranın tamamı veya bir kısmı işletmeden çekilmiş olabilir. Yasa bu durumda olan kurumlara, vergi dairesine beyan etmek suretiyle kayıtlarını düzeltme imkânı sağlıyor. Ancak bunun sadece kurumlar vergisi mükellefleri için geçerli olduğu unutulmamalı.

Kayıtlardaki düzeltme işlemi kasa hesabına alacak, karşılığında kanunen kabul edilmeyen gider hesaplarına borç kaydı verilmek suretiyle yapılmalı. Çünkü yasada beyan edilen söz konusu tutarların kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider kabul edilmeyeceği açıkça belirtiliyor.

ORTAKTAN ALACAKLAR

Yine kurumlar vergisi mükellefleri, 31 Aralık 2020 tarihli bilançolarında yer alan ortaklardan olan net alacak tutarlarını ya da bunlarla ilgili diğer hesaplarda yer

alan işlemlerini vergi dairesine beyan ederek düzeltme imkânından yararlanabilirler.

Ancak işletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemlerle ilgili alacakların kapsama girdiği unutulmamalı. Bundan da ödünç verme ve benzeri işlemler anlaşılıyor. Net alacak kavramı ise ortaklardan olan alacak tutarından, varsa ortaklara borç tutarının düşülmesi sonucu kalan net alacak tutarını ifade ediyor. Aynı kasada olduğu gibi, beyan edilen ve kayıtlardan çıkarılan net alacak tutarlarının da ilgili dönem kurumlar vergisi matrahlarına ilave edilmesi gerekiyor.

VERGİ ORANI

Şirket kayıtlarında; kasa ya da ortaklardan alacaklar (net) hesabında gözüken ama aslında şirkette olmayan bu paralar için yukarıdaki şekilde beyanda bulunulduğu durumda, yüzde 3 oranında vergi ödenmesi yeterli oluyor.

BEYAN VE ÖDEME

Kasa ve ortaklardan net alacaklarla ilgili vergi dairesine beyan ve kayıtların düzeltilmesi işlemlerinin ağustos sonuna kadar yapılması gerekiyor. Beyan edilen tutarlar üzerinden hesaplanan verginin (yüzde 3) de beyanname verme süresi içerisinde tek seferde ödenme şartı var. Ödenen verginin ilgili yıl vergi hesaplaması sırasında kurumlar vergisi matrahına ilave edilmesi gerekiyor. Bu vergilerin kurumlar vergisi beyannameğinde hesaplanan vergiden mahsup edilmesi imkânı da bulunmuyor.

UZATMA YETKİSİ

Genel olarak Cumhurbaşkanının, 7326 sayılı yasadaki tüm başvuru ve ilk taksit ödeme sürelerini (yapılandırma, matrah artırım, kayıtların düzeltilmesi gibi) bir aya kadar uzatma yetkisi bulunuyor. Yazımızın konusunu oluşturan kayıtların düzeltilmesine ilişkin bölümde de ayrıca Hazine ve Maliye Bakanlığı'na yılı içerisinde ödenmesi gereken vergilerin ödeme sürelerinde değişiklik yapma yetkisi verildiği görülüyor.

AYRINTILAR TEBLİĞDE

Emtia ve sabit kıymetler ile kasa mevcudu ve ortaklardan olan net alacaklarla ilgili düzeltme işlemleri hakkında ayrıntılı açıklamalar, kullanılması gereken beyanname ve form örnekleri ilgili tebliğde yer alıyor. 1 seri numaralı 7326 sayılı Kanun Genel Tebliği 14 Haziran tarihinde yayımlanmıştı.

